

Marie Gilbert & Robert Matthieu

DOE EN DENK ALS GANDHI

Levenslessen van een
onvermoeibare verdediger
van mensenrechten

Marie Gilbert
& Robert Matthieu

DOE EN DENK ALS
GANDHI

*Levenslessen van een onvermoeibare
verdediger van mensenrechten*

KOSM • S

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Inhoud

Over dit boek	9
Omgaan met je menselijkheid	13
Je gevoelens accepteren en ombuigen	15
Volwaardig mens worden	21
Vertrouwen houden	27
Je geluk grijpen	35
Je horizon verbreden	37
Je roots hervinden	41
De beproeving omkeren	45
Je relatie met anderen verbeteren	53
Uitstijgen boven tegenstellingen	55
Je verstandhouding met de waarheid verbeteren	59
Je saamhorigheid vergroten	65
Openstaan voor geweldloosheid	71
Je inspiratiebronnen vinden	73
Weigeren blind geweld te accepteren	77
Geweldloze acties ontwikkelen	85

Meevechten in de strijd	91
Onrechtvaardigheid afwijzen	93
Gelatenheid niet de overhand laten krijgen	99
Je onafhankelijkheid verwerven	103
 Strategieën ontwikkelen	 109
Tactieken afwisselen	111
Risico's accepteren	117
Eervol strijden	121
 Je leiderschap ontwikkelen	 129
Empathisch en authentiek zijn	131
Weten hoe je moet communiceren	135
Je geestdrift ontwikkelen en delen	141
 Terug naar je kern	 151
Je tijd indelen	153
Concentreren op je doelen	157
Houvast vinden	161
 Een beroep doen op vriendschap	 167
Oprechte banden ontwikkelen	169
De ander vertrouwen geven	171
Gastvrijer worden	175
 Kennis overbrengen	 183
Doorgeefluik van ervaringen worden	185
Inzetten op onderwijs	189
Onderwijskansen grijpen	195

Tradities opschudden	203
Afstand doen van bepaalde erfenissen	205
Oude grenzen doorbreken	213
Draagmuren vernieuwen	219
Verantwoord consumeren	227
De mens boven winst stellen	229
Inzetten op lokaal, duurzaam en zelfvoorzienend .	233
Stop de overconsumptie!	237
En tot slot? Een nieuwe start!	247
Bijlagen	249
De kleding van Gandhi: van schijn naar zijn	251
Een aantal chronologische aanknopingspunten	261
Verklarende woordenlijst	265
Bibliografie	269
Dankwoord	272

Over dit boek

Het is een behoorlijke uitdaging om je als schrijver aan een icoon als Gandhi te wagen. Er is al zoveel geschreven over de grote *Mahatma*, dat door de bomen het bos nauwelijks meer te zien is!

Er zijn ontelbaar veel biografieën, hagiografieën, pamfletten en politieke essays die de beste man bewieroken of bekritisieren, kinderboeken die zijn verhaal vertellen en een onuitputtelijke reeks compilaties van ‘mooie zinnen’, gedachten en Gandhiaanse wijsheden.

Kortom, alles wat dit boek niet is ...

Want het boek dat je in handen hebt, gaat vooral over de magie van wilskracht. Over hoe één enkel leven, dat niet gezegend was met rijkdom of een bijzonder talent, ondanks alle tekortkomingen, de wereld heeft weten te veranderen.

Een leven met beproevingen, dat ons vandaag de dag nog leert over onze eigen kracht om te handelen, zowel in ons eigen leven als in de wereld om ons heen. Niets meer en niets minder.

De held van dit boek is de soms ongelukkige, soms gelukkige Gandhi. Een mens dat zich geconfronteerd zag met zijn sterfelijkheid en kwetsbaarheden, en met

zijn vaardigheden, twijfels en beperkingen. Dit boek is ook een verhaal over hoop, fel verzet en Gandhi's onvoorstelbare vermogen om in actie te komen en verandering te brengen.

Met zijn legendarische bril en guitige, onderzoekende blik, die tot in het diepst van je ziel probeerde te kijken, weet de kleine man je als geen ander vooruit te helpen op alle vlakken van het leven. Hij legt je uit hoe je een waardig en medemenselijk leven vol vreugde vindt, voor jezelf en voor anderen.

Zie dit boek als een lange bergtocht, die je verder laat kijken en je nieuwe vergezichten biedt om je leven en de wereld beter te kunnen begrijpen, en je manier van denken en handelen te veranderen. Maar ook om het vertrouwen te hervinden in jezelf, de mensen om je heen en de toekomst van onze samenleving. Op voorwaarde dat je, net als Gandhi, kiest voor het pad van de verandering!

Gandhi was een onvermoeibare wandelaar. Maar hij paste zijn tempo altijd aan op degenen die met hem meeliepen, met hem meegroeiden of met hem meestreden. Kinderen en volwassenen, mannen en vrouwen, rijken en paria's, Indiërs en Engelsen, vrienden en vijanden: iedereen die met hem meewandelde, werd door hem vooruitgeholpen in het leven. Wat let jou om ook een stukje met hem mee te reizen?

We hopen je met dit boek deelgenoot te maken van zijn diepgaande ervaringen met menselijke groei. Het pad van persoonlijke groei kan soms hobbelig lijken,

je dagelijkse routine overhoop gooien en je uit je comfortzone halen. Maar meer nog zal er de magie zijn van de kleine stapjes, die met vastberadenheid, herhaling en oefenen uitgroeien tot grote stappen, waarmee je kilometers aflegt en bergen trotseert!

Wij wensen je een fijne wandeltocht op de weg van de verandering en de geweldloze revolutie!

Omgaan met je menselijkheid

Leef alsof je morgen zult sterven.

Leer alsof je eeuwig zult leven.

Voor hij een groot denker werd, was Mohandas Gandhi er niet best aan toe. Hij werd geboren als zoon van Karamchad Gandhi, wiens achternaam ‘kruidenier’ betekent. Karamchad was lid van de koopmanskaste, waardoor het Mohandas niet ontbrak aan materieel comfort. Ook aan liefde was binnen het gezin geen gebrek. Toch was zijn leven één grote hindernisbaan. Je zou waarschijnlijk nog geen roepie hebben ingezet op de kleine Indiër. Maar hij wist een fortuinlijk pad uit te stippelen ...

Je gevoelens accepteren en ombuigen

Ver voordat hij zich tegen het Britse Rijk verzette, was Mohandas een angstig kind. Zijn huiswerk deed hij vooral uit vrees om op zijn kop te krijgen. Hij was bang voor de minste berisping, wat van hem een ijverige, maar kleurloze leerling maakte. Op een dag werd hij ten onrechte beschuldigd van liegen, wat hem zo bang maakte dat hij in tranen uitbarstte. Uit vrees voor pestrijen rende hij na schooltijd naar huis.

Waarschijnlijk omdat hij allesbehalve sterk was, werd de jonge Gandhi ook achtervolgd door angst voor dieven, spoken en slangen. Hij was zo bang in het donker, dat hij 's avonds geen voet buiten de deur durfde zetten en niet zonder lampje kon slapen. Het is amper voor te stellen dat aan het eind van zijn leven zelfs de dood hem geen angst meer inboezemde!

In zijn jonge jaren maakte zijn angsthazerij hem makkelijk beïnvloedbaar. Zo raakte hij gefascineerd door de overmoedigheid van een andere leerling, die in zijn ogen gespierd was, uitblonk in hardlopen, hoog- en verspringen, met zijn blote handen slangen oppakte, niet bang was voor spoken en het opnam tegen dieven.

‘Een mens is altijd verblind door de kwaliteiten die iemand anders wel heeft en hijzelf niet. Ik ben verblind door de successen van mijn vriend,’ schreef hij.

Door die blinde adoratie bracht hij het ‘geheim’ van deze superman ook in zijn eigen leven in de praktijk, om zo sterker te worden: hij ging vlees eten. Zijn vriend beweerde bovendien dat de Britten machtig waren omdat ze vleeseters waren. Als de Indiërs ook vleeseters werden, zouden ze meester worden over de Britten. Eindelijk een magische oplossing om onoverwinnelijk te worden!

Mohandas was binnen de kortste keren natuurlijk verzot op vlees, buiten het zicht van zijn ouders, die streng vegetarische Vishnuïsten¹ waren. ‘Ik wilde graag sterk en dapper worden. En ik wilde hetzelfde voor mijn landgenoten, zodat we de Britten zouden kunnen verslaan en India bevrijden,’ legde de onafhankelijkheidsstrijder later uit. Maar uiteindelijk werd hij de beroemdste vegetariër ter wereld!

Hij werd door nog een andere emotie geplaagd: boosheid. Zijn vrouw fungeerde vaak als bliksemafleider ... Volgens de traditie werd hij al op jonge leeftijd uitgehuwelijkt: toen Mohandas net dertien was, trouwde hij met de even oude Kasturba.

Zijn rol als echtgenoot speelde hij met iets te veel toewijding. Hij was bezeten door het verlangen naar

¹ Vergelijk ‘Vishnuïsme’ in de woordenlijst, waar ook andere traditionele termen staan beschreven.

zijn mooie vrouw en viel ten prooi aan jaloezie. Hij liet haar niet zonder zijn toestemming naar de tempel of haar vrienden gaan. Kasturba kwam in opstand en eiste meer vrijheid op – met gemor, geruzie en boosheid van haar jonge echtgenoot als gevolg.

Later in hun huwelijk verloor hij zijn geduld als ze niet aan het goede doel wilde doneren, of als ze geen belangstelling toonde voor zijn gasten. Gedrag waar hij achteraf altijd spijt van zou hebben. Gelukkig hielp de liefde het stel door hun crises heen. De jonge vrouw werd, zoals hij het graag noemde, ‘zijn lerares in geweldloosheid’ en zijn trouwste metgezel in zijn strijd voor *ahimsa*, of ‘geweldloosheid’.

Langzaam maar zeker wist Mohandas zijn impulsieve karakter te beheersen en zijn woede-uitbarstingen te beteugelen: ‘Het is niet dat ik niet meer boos ben, maar ik geef mijn woede geen ruimte. Ik dwing mezelf geduld op te brengen om iedere woede-impuls te onderdrukken en dat lukt me over het algemeen goed. Ik ben blij dat ik mijn boosheid weet te beheersen zodra ik die voel opkomen.’ Een bruikbaar advies voor ons dagelijks leven! Zo veranderde zijn woede in een diep gewortelde verontwaardiging over de ellende en uitbuiting van zijn volk en in een nobele verzetskracht.

Alsof angst en woede nog niet genoeg waren, werd hij uit balans gebracht door spreekangst. Mohandas was vreselijk zenuwachtig als hij het woord moest voeren: tijdens de afscheidsceremonie van zijn middelbare

school, voor zijn vertrek naar Engeland, las hij compleet verdoofd en trillend zijn dankwoord op.

Deze spreekangst bleef hem achtervolgen tijdens zijn rechtenstudie in Londen. Als bestuurslid van een vegetarische vereniging was hij nog steeds muisstil. Toen hij op een dag zijn ongenoegen wilde uiten, omdat een lid werd uitgesloten vanwege een zaak die niets met de vereniging te maken had, kon hij geen woord uitbrengen. Hij moest zijn standpunten door iemand anders laten voorlezen. En dat zou nog veel vaker gebeuren.

Eenmaal terug in India, als kersverse advocaat, was Mohandas vastbesloten carrière te maken. Maar zodra hij opstond om een pleidooi te houden, begon alles om hem heen te draaien en lukte het hem niet om te praten. Hij handelde zaken dan ook vaak zoveel mogelijk schriftelijk af. Uiteraard vormde dit genoeg reden voor hem om zijn beroepskeuze in twijfel te trekken. En dan te bedenken dat hij, ondanks dat de plankenkoorts nooit helemaal verdween, een buitengewoon communicator en leider werd, die het gedurende zijn hele leven voor hele mensenmassa's opnam, vooral de minstbedeelden.

Het verhaal van Mohandas laat zien dat je je niet moet laten tegenhouden door een moeizame start, beproevingen en ogenschijnlijke ongemakken, dat je niet moet vertrouwen op uiterlijkheden en dat je je niet uit het veld moet laten slaan door een slecht begin.

Obstakels op je levenspad? Gandhi toonde dat je die kunt gebruiken om een onvoorstelbaar leven op te bouwen. Hij wees erop dat in iedereen een winnaar huist, die in staat is verwachtingen van anderen naast zich neer te leggen en een eigen pad te bewandelen. Als we allemaal een beetje van de jonge Mohandas in ons hebben, groeien we mogelijk ook uit tot een Gandhi, en kunnen we onze eigen verwachtingen overtreffen!

Een voornaam is een lotsbestemming

Op 2 oktober 1869 schonk Putlibai Gandhi in Porbandar, in de Indiase deelstaat Gujarat, het leven aan haar jongste zoon. Een zegen voor de mensheid, zoals veel later bleek. De kleine jongen moest een naam krijgen. Het is in India gebruikelijk bij de geboorte een horoscoop te laten opstellen. De *nakshatra* is volgens de Indiase astrologie het sterrenbeeld van de pasgeborene. Aan dit sterrenbeeld wordt een naam ontleend die de persoonlijkheid van de nieuwe wereldburger weerspiegelt en hem geluk moet brengen.

Het kind kreeg dus – naast de voornaam van zijn vader (Karamchand) – de naam Mohandas, dat 'toegewijde dienaar van Mohan' betekent. En volgens de Franse Indiakenner Jean Herbert is Mohan 'de gewoonte om niet te handelen naar wat je verstand je ingeeft'.

Een naam die was voorbestemd voor iemand die zijn hele leven zou opstaan tegen de denktrant van de sterksten, die met hun vooroordelen de voorschriften bepalen. Voor iemand die liet zien dat, naast de kille berekening, ook het hart zijn redenen heeft ...

*‘Wees zelf de verandering die
je in de wereld wilt zien.’*

– Mahatma Gandhi

Laat je inspireren door Gandhi, de beroemde verdediger van mensenrechten. Hij transformeerde zijn zwakte in kracht en streefde met helderheid en vastberadenheid naar rechtvaardigheid.

Ontdek zijn manieren om geluk aan te trekken, beter te communiceren en leiderschap te tonen. Volg zijn weg van de geweldloze revolutie en accepteer de eigen menselijkheid. Leer met vasthoudendheid en zonder aarzeling de automatismen te doorbreken die je doelen in de weg kunnen staan.

Gandhi wist met zijn persoonlijkheid, daden en uitspraken vele miljoenen mensen te inspireren.

Laat Gandhi nu ook jouw coach zijn!

**KOS
M•S**

NUR 770
Kosmos Uitgevers,
Utrecht / Antwerpen